

На данашњи дан 1894. године рођен је српски национални борац Гаврило Принцип, атентатор на аустроугарског престолонаследника Франца Фердинанда у Сарајеву на Видовдан 1914. Атентат је Бечу послужио као изговор за војну инвазију на Србију, чиме је изазван Први светски рат. Принцип се пред полицијом и судом држао херојски и као малолетник осуђен је на 20 година тешке тамнице. Због нехуманих затворских услова оболео је од туберкулозе и у тамници у граду Терезин у Чешкој умро је у априлу 1918, шест месеци пре слома Аустро-Угарске.

Данас је субота, 25. јул. До краја године има 159 дана.

1261 - Никејски владар Михаило VIII Палеолог повратио је Константинопољ (Цариград), срушио Латинско царство и обновио Византијску државу. С престола је збачен Јован IV, што је био крај Латинског царства, успостављеног 1204. у Четвртом крсташком рату, а Михаило VIII је у Константинопољу крунисан за цара као родоначелник последње византијске династије - Палеолога.

1593 - Краљ Француске Анри IV, пре доласка на престо 1589. краљ Наваре и вођа француских хугенота (француски протестанти - калвинисти), прешао је у римокатоличку веру, пошто грађани Париза као протестанту нису хтели да га пусте у град. Запамћена је његова изјава тим поводом, вероватно апокрифна: "Париз је вредан једне мисе".

1712 - Војска швајцарских протестантских кантона потукла је у бици код Вилмергена армију римокатоличких кантона, чиме су у Швајцарској окончани верски ратови.

1834 - Умро је енглески писац и мислилац Семјуел Тејлор Колриџ, један од најзначајнијих енглеских књижевних критичара и романтичарских песника. Дела: поеме "Кристокрета", "Кублај Кан", збирка песама "Лирске баладе" (с Вилијамом Вордсвортом), критике "Предавања", "Биографија Литература".

1843 - Умро је шкотски хемичар Чарлс Мекинтош, проналазач непромочиве тканине за кишне огртаче.

1848 - Рођен је британски државник Артур Џејмс Балфур, премијер Велике Британије од 1902. до 1906. Као државни секретар за Ирску од 1887. до 1892. стекао је надимак "Крвави Балфур", због начина на који је гушио ирски покрет за независност, а као шеф дипломатије 1917. је објавио план (Балфурова декларација) о стварању националне државе Јеврејског народа. Први шеф неке државе у свету који је подржао Балфурову декларацију био је краљ Србије Петар I Карађорђевић.

1848 - Аустријанци су у бици код Кустоце поразили снаге Сардинске краљевине (Пијемонт) сузбивши тако први озбиљнији напор за уједињење италијанских територија у јединствену државу.

1858 - Рођен је српски генерал Михаило Рашић, командант Дунавске дивизије у Кумановској бици 1912. и Комбиноване дивизије у Церској бици 1914. У Колубарској бици његова дивизија продрла је у Београд и плотунима са Бановог брда разорила мост на Сави преко којег су се повлачиле аустроугарске трупе. Био је 1916-18 делегат при савезничкој врховној команди у Паризу, а 1918-19 министар војни.

1878 - Прва кинеска дипломатска мисија у САД стигла је у Вашингтон.

1894 - Рођен је амерички филмски глумац Волтер Бренан, вероватно најчувенији епизодиста светске кинематографије, који је глумио у више од 100 филмова, добитник више Оскара. Филмови: "Западњак", "Имати и немати", "Наредник Јорк", "Франкештајнова невеста", "Фурија", "Дођи и узми", "Кентаки", "Моја драга Клементина", "Црвена река", "Рио Браво".

1898 - Војска САД је у Шпанско-америчком рату окупирала Порторико, до тада шпанску колонију. САД никада Порторику нису дале независност, он је и сада америчка територија. Док су Куба и Филипини, који су такође до тог рата били шпански поседи, добили независност, Филипини тек 1946.

1907 - Јапан је прогласио протекторат над Корејом. Кореја је у статусу јапанске колоније остала све до краја Другог светског рата.

1909 - Француски пилот Луј Блерио први је прелетео авионом канал Ламанш. Раздаљину од 40 километара од Лебарака код Калеа до Довера прелетео је за 37 минута.

1917 - Холанђанка Маргарета Гертруда Целе, позната као Мата Хари, осуђена је на смрт под недоказаном отужбом да је шпијунирала за Немце током Првог светског рата.

1934 - Аустријског канцелара (председника владе) Енгелберта Долфуса у Бечу су убили аустријски нацисти - у неспелом покушају да силом узму власт. После доласка на чело владе 1932, упорно се одупирао намери Адолфа Хитлера да Аустрију припоји Немачкој, што је платио главом.

1943 - Италијански фашистички диктатор Бенито Мусолини натеран је да поднесе оставку на положај председника владе, пошто је претходно изгубио и поверење Великог фашистичког већа. Краљ Виторио Емануеле III именован је за председника владе маршала Пјетра Бадоља, а Мусолини је ухапшен чим је напустио двор. Из заточеништва су га избавили немачки командоси под вођством Ота Скорценија. До краја рата он се налазио на челу такозване Италијанске социјалне републике (територија под контролом немачких трупа).

1956 - У судару италијанског и шведског брода "Андреа Дорија" и "Стокхолм" испред обала САД у Атлантском океану погинуло је 50 људи.

1957 - Тунис је постао република, након што је стекао независност од Француске, с председником Хабибом Бен Алијем Бургибом.

1963 - Совјетски Савез, САД и Велика Британија су закључили уговор о забрани нуклеарних проба у ваздуху, под водом и у космосу.

1968 - Папа Павле VI забранио је римокатолицима све вештачке методе спречавања зачећа.

1982 - Вођа Палестинске ослободилачке организације Јасер Арафат у Бејруту је потписао декларацију којом је прихватио резолуције УН о праву Израела на постојање.

1984 - Совјетски космонаут Светлана Савицкаја изашла је из свемирског брода "Сојуз-12" и постала прва жена која је "крочила у отворени космос".

1986 - Умро је амерички филмски режисер италијанског порекла Винсенте Минели, који је 1958. добио Оскара за филм "Жижичка". Остали филмови: "Мадам Бовари", "Американац у Паризу", "Жеђ за животом", "Чај и симпатија", "Кисмет", "Кућа на брду", "Звона звоне", "Град илузија", "Неки су дотрчали", "Дижичка завеса".

1991 - Совјетски председник Михаил Горбачов је изјавио да више није реална изградња комунизма у Совјетском Савезу и да владајућа Комунистичка партија мора да одбаци "застареле идеолошке догме".

1992 - Непоражени шампион, амерички велемајстор Боби Фишер, 11. првак света у шаху, допутовао је у Србију да би се после више од 20 година неиграња накратко вратио шаху. У Београду и на Светом Стефану потом је одиграо меч с руским велемајстором Борисом Спаским, којем је одузео титулу светског првака у мечу у Рејкјавику 1972, и поново га је победио.

1994 - Израел и Јордан у Вашингтону су потписали декларацију којом је и формално окончано ратно стање двеју суседних држава.

1995 - У експлозији бомбе коју су у возу париског метроа подметнули исламски терористи погинуло је најмање осам људи.

1996 - У Бурундију је армија, под доминацијом официра из племена Тутси, извела државни удар и забранила све политичке партије у тој афричкој земљи.

2000 - Непосредно после полетања ка Њујорку, авион "Конкорд" компаније "Ер Франс" пао је на један хотел близу Париза, што није преживео нико од 109 путника и чланова посаде, а погинуло је и пет људи на тлу. Било је то прво рушење британско-француског суперсоничног авиона откад је почео да лети 1969.

2002 - Муслиман Абдул Калам, отац индијског нуклеарног ракетног програма, постао је 11. председник Индије.

2003 - Умро је енглески филмски режисер Џон Ричард Шлезингер, близак идејама "слободног филма". Филмови: "Лажов Били", "Дарлинг", "Далеко од разуздане гомиле", "Поноћни каубој" (Оскар), "Недеља, проклета недеља", "Сјај и беда Холивуда", "Маратонац".

2007 - У два напада аутомобила-бомби изведена у Багдаду, док су Ирачани славили улазак фудбалске репрезентације у финале Азијског купа, убијено је најмање 50 људи, а 160 је рањено.

2011 - Умро је Микалис Кокојанис, филмски режисер. Његов најпознатији филм "Грк Зорба" по роману Никоса Казанцакиса, из 1964. године, са Ентонијем Квином у главној улози, добио је чак три Оскара. Кипранин Какојанис био је плодан, вишеструко награђиван филмски аутор.

(РТ Војводине)